

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 12

urn:nbn:de:bsz:31-103771

Athenis Olynthiacas hibernum menssem vocat *μαμακτηριών*. sic enim ille ad hæc Demosthenis: Μῆν μὲν ἴσ' μαμακτηριών. χοιμήριον, inquit Vlpianus, ἔσθ' ὁ μὲν ἐξ ὧ δέκνουσιν ὅπ', καίτοι χοιμῶν ἔσθ' ἔνθ'. πλεὴν ἐψηφισαότι. Mensis erat Mæmacteria) hibernus hic mensis est. ex quo ostendit, quamvis hyems esset, nauigandum esse decreuissis. Hieron. Wolfius Septembrem dubius vertit, & negat se hanc inter Grammaticos litem posse componere. Atqui certe September hibernus mensis non est, æstatem proxime secutus, & ex illo calorem adhuc trahens. Intelligamus ergo hic aduultum Octobrem iam in hyemem & Nouembrem inclinantem, immo Nouembrem ipsum, vt meliores auctores sentiunt. Atheniensibus enim ita numerabantur menses à solstitio æstiuo: ἰκατομβαιών, μεταγεντιών, βοηδρομιών, πυανεσιών, μαμακτηριών, ποσειδιών, γαμηλιών, ἀγχισηριών, ἐλαφβολιών, μυνυχιών, θηργηλιών, σπεροφοριών; qui hoc ordine respondent mensibus Iulianis: Iulius, Augustus, September, October, Nouember, December, Ianuarius, Februarius, Martius, Aprilis, Maius, Iunius; vides Mæmacteria non respondere Nouembri, qui certe mensis hiemat. Sed de his plura Christmannus ad Alfraganum. De Anno & Consulibus sequitur. Atque Alexandri quidem regni fuit tertius, & tertius ac vicesimus ætatis, Athenis prætor Nicocrate, Romæ Valerio Cæsone, & Lucio Papirio Coss. Diodo. 17, 29. auctore. Arrianus 2, 2, 40. Nicolstratum vocat, nisi mendum in Codice. Coss. à Latinis eduntur L. Papirius Crassus, & C. Duilius vt Capitolini Fasti, Cicero, Linius 8, 16, 1. Cassiodorus testantur. Chronicon Alexandrinum Crassum nominat & Duilium, haud dubie librarii vitio, pro Duilio. A. V. C. CDXVII. Olympiad. CXL Anno III. vt Fasti Siculi habent. Ad Capitol. est primus annus assignatus. Andreas noster quartum ponit. Ælianum autem omnino falsum putamus, quando nec prima cum Dario ad Issum pugna, nec postrema ad Gaugamela mense Thargelione pugnata est, vt infra copiose ex Alfragano & Christmanno demonstrabo. Hactenus Raderus.

3, 12, 1. *DIV*) Ducenta stadia progressus flexit iter media nocte in castra versus. Diodor. 17, 37. ducenta stadia continent sex milliaria nostratia cum quadrante, ex quo intelligis, quantopere vtriusque Darii Alexander, & cur tam sero ad suos rediit, in capto enim Dario belli finem sperabat. At ex Curtio posset doceri, non eousque esse progressum Alexandrum, cum appetente nocte à persequendo Dario destituisse affirmet, nisi tam procul illum insecutus sit, vt sub confinium noctis correxerit iter, & summa demum nocte in castra peruenerit. Raderus. Ceterum hæc & alia similia in quibus aut consentiunt Plutarch. Diodor. Arrian. Iustin. cum Curtio, aut leuiter dissentiunt, ex eorum collatione quilibet harum rerum studiosus facile deprehendet; quapropter in posterum eiusmodi notis haud temere, certe non operose, libri molem aggrauabimus. Ceterum cum Bong. desit erat, quod in plerisque editionibus comparcet post verbum *fatigatus*, facile recepi lectionem Raderi: *Rex diu Dar. pers. fatigatus, posteaquam &c.*

3, 12, 2. *NON PROHIBEBAT*) Videtur defuisse negatiua Codici quo Sabellicus vsus est; ille enim Ennead. 4, 4. *Alex. sub noctem à multis hostium insecutione fessus, in castra se recepit, iussusque principes ad conuiuium vocari, ipse iactatione vulneris interesse non potuit.* nostram tamen lectionem veriolem esse, patet etiam ex Arriano 2, 3, 1. *Postero die Alexander, quamvis eger adhuc à vulnere quod in femore exceperat, satius tamen obiuit &c.* quod si potuit, potuit & interesse conuiuio.

3, 12, 5. *AMICVLVM*) Similis Thysses error, cum & Pyramum vita priuauit, apud Ouid. Metamor. 4. fab. 4. Verior coniectura Horatiæ fuit, paludamentum quod ipsa sponso neuerat, in manibus fratris cernentis. vide Linius 1, 26, 2. Cion Mamertinus agnito filii sui equo, inuenem e medio sublatum conieclabat. Diodor. 22, 15.

3, 12, 6.

3, 12, 6. *ILLACHRIMASSE*) Idem Plutarchus cap. 35. Diod. 17, 37. Arrianus 2, 3, 3. Nec Alexandri æmulus Cæsar hoc lachrymarum officium in fortuna Pompeii M. prætermisit. *Ut enim, inquit Valer. Max. 5, 1, 10. id (Pompeii caput) aspexit, obliuio hostis, faceri vultum induit, ac Pompeio tum proprias, tum etiam filie sue lacrymas reddidit: caput autem pretiosissimis odoribus cremandum curauit.* Vere M. Tullius pro Lege Manil. c. 9. *Hoc iam fere sic fieri solere accepimus, ut regum afflictæ fortune facile multorum operes alluciant ad misericordiam, maximeque eorum, qui aut reges sunt, aut uiuunt in regno, quod regale iis nomen magnum & sanctum esse videatur.* Raderus. A simili humanitate commendat Antigonum Plutarchus in Pyrho cap. 73. *qui ut caput (Pyrihi hostis) aspexit & agnouit &c. ehlamyde oculis admota illacrymauit.* Scipionem Polyb. 10, 18. *qui Indibilis filias &c. oculis suis subiectas inueniens, lacrymas tenere non potuit.* Adaduddaulam Elmacinus 3, 5. *Cum is qui occiderat Arzuddaulam caput eius in disco attulisset ad patruelam eius Adaduddaulam, auenti cum sudarium suum oculis admonisse, & fleuisse.*

MITHRENEM) De hoc Indicem consule, quo etiam locorum perforationumque descriptionem, ut cuius in promptu statim sunt, referimus.

3, 12, 7. *NE PRODITOR*) Nec mirum hoc metuisse Alexandrum, quando proditores etiam iis quos anteponunt, iniuri sunt, ut Tacitus ait 1, 58, 2. quem ad locum DEO bene iuuante plenius dicturi sumus.

3, 12, 9. *TACITE OPPERIEBANTVR*) Malum tacite opper.

3, 12, 10. *PRODVCCERE*) Bong. Lugd. Amst. *procedere*, quod non displicet. sed & Sebifius ita legendum putabat.

EA IPSA RES &c.) E vulgatis quidam, *Ea res ipsa*, cur mutarunt? suauis ita ad aures meas accidit: ac nempe sic quoque lib. 4. *Ea res ipsa militi ad persequendum hostem animum intuslit.* Leuchoc, sed neque Curtio, neque me indignum. Aliud monebo non maioris etiam momenti: quancumque est, tu vero tolle comma post *irrupisse*. Veri sensus non nihil interest, qui alius fit atque alius à leuissimo inter puncto. Hic, ut nos volumus, ille oritur: Erant turbatae feminae, quod irrupisse videretur, quia non esset admissus. Alius longe fit retento commate: Pauor illis, quia non admissus, sed irrupisse videbatur. Hic alienus, ille germanus. sic Acidalius. Diodorus 17, 37. simpliciter refert Leonnatum Alexandri mentem reginis aperuisse. Iustinus 11, 9, 13. proxime cum Curtio consentit.

3, 12, 11. *PROVOLVIT AD PEDES*) Hic supplicandi mos pluribus gentibus communis, eius exempla proferunt Lilius 45, 7, 6. de Paulo & Perseo: *summittentemque se ad pedes sustulit.* Apulei lib. 6. non procul à princ. *Psyche pedes eius aduoluta, & uberi fletu rigens deæ vestigia, humumque verrens criminibus suis &c.* Cicero ad Attic. 8, 9. *cui tali in re libenter me ad pedes abiocissim.* Idem Orat. ad Quirites post reditum cap. 5. cum Or. Oppius socer, optimus vir, ad pedes eius stans iaceret. Iterum ad Attic. de eodem, ut opinor, *abiecta toga se ad generi pedes abiicit.* Cæsar de bell. Ciu. 2, 12. de Maililiens. *Uniuersi se ad pedes pronciunt.* Cicero ep. fam. 4, 4. *cum Marcello se ad Cæsaris pedes abiocissim.* Orat. Philip. 2. c. 34. *supplex te ad pedes abiocibas.* pro Milone c. 36. *Ego me plurimis pro te supplicom abioci.* in Orat. ad Pop. & Equ. Rom. *antequam iret in exsilium: Oro atque obsecro, quibus singillatim saepe supplex ad pedes iacui, ut eum, quem singuli stratum atque abiectum subleuastis, nunc uniuersi conseruatum relitis.* Hinc *abiecti* nomen significationem inuenit, pro vili & humili. Nam iste habitus extremam habet submissionem. vnde antiquis etiam Hebraeis in vsu fuit, in faciem procidere, nempe ad pedes eius, cui supplicabant, vel quasi ad pedes, cum Dei pacem exorarent. Adde superioribus Cicero pro Sextio cap. 11. & ad Attic. 1, 11. Tacit. 1, 23, 1. 3, 32, 4. Histor. Miscel. 19, 11. Ouid. Metam. 9, 607. Sueton. Augusto cap. XCIV. f. Ceterum

Ceterum ita procedentes genua eorum, quibus aduoluebantur complecti solebant: cuius moris exempla congeram ad Tacit. 1, 13, 6. cum deprecandi causa palatium introisset, ambulantisque Tiberii genua aduolueretur, prope à militibus interfectum, quia Tib. casu, an manibus eius impediens procerat.

PATRIO MORE SEPELIRE) De sepultura, conditorisque Regum Persicorum, & sollemnitatibus ea causa obseruare solitis, vide Briffonium sine lib. 1. Quae Raderus hic commemorat, mox referam ad 3, 12, 14.

3, 12, 13. **CVM CYRA SEPULTIS MILIT.**) Sic malui. Vide Indicem voce; *Cum*. De re, sic habe, fecisse id Regem, ut edito hoc beneuolentiae in suos specimine, omnium animos ad obeunda discrimina alacriores redderet. vid. Diodor. Sic. 17, 21. Infeliciter cum imitatus Philippus ultimus apud Liuium 31, 34, 1. qui aliquid & ad charitatem suorum, & ut promptius pro eo periculum adirent, ratus profecturum se, si equitum, qui ceciderant in expeditione, sepeliendorum curam habuisset: afferrí eos in castra iussit, ut conficeretur ab omnibus funeris honor. eodem euentu, quem Tiberius sequuturum praetulit, ex sepultura reliquiis Varianae cladis à Germanico praestita, apud Tacit. 1, 62, 3. ut exercitus imagine caesorum tardaretur ad proelia, & formidolosior hostium efficeretur. & certe apud Appian. lib. 1. de bell. Ciu. Rutilii cos. corpore, aliorumque nobilium in urbem ad sepulturam reportato, *Scio decretum fuit, ut post hoc defunctorum in bello corpora ibi humarentur, ubicunque cecidissent: ne ob eorum consuetum reliqui segniores ad militiam fierent. id decretum mox cognitum & hostes imitati sunt.* sed ibi alia causa suberant, quae Alexandro non erant metuenda; igitur ante quoque ad Granicum caesos cum armis & reliquo cultu sepeliri iussit, ut scribit Arrian. 1, 5, 26. & ad Arbela Diodor. 17, 64. Antiocho quoque non bene cessit, quod Macedonum qui ad Cynosephalas ceciderant, ossa legi curauit, apud Liu. 36, 8, 3. & Appian. lib. 4. de bell. Ciu. Plura dicemus ad Tacit. 1, 61, 1.

PERSARVM QVOQUE) Idem priori quoque pugna fecerat. Arrian. 1, 5, 29. Persarum etiam duces sepeliit: ad haec mercenarios Graecos, qui hostibus merentes, caesi fuerant. Plura exempla eorum qui hostibus suis sepulturam concesserunt, referemus ad illa Taciti 1, 22, 3. *Ne hostes quidem sepultura inuidem.* Vide interim P. Fabri Semeltr. 3, 23. & Kurchman. in addit. ad tractatum de funer. Rom. c. 5.

PATRIO MORE) Augustin. Tract. 120. super caput 20. Ioannis. *Non mihi videtur Euangelista frustra dicere voluisse, sicut mos est Indis sepelire: ita quippe (nisi fallor) admonuit, in huiusmodi officiis quae mortuos exhibentur, morem cuiusque gentis esse seruandum.* Vide Fabrum dicto loco.

3, 12, 14. **PRO HABITU**) Ut ille exul suo libro [Ouidius Trist. 1, 1.]

Infelix habitum temporis huius habe.

Raderus. Cui similes sunt etiam ceterorum librorum praefationes, ut quarti:

Excusata suo tempore lector habe.

Exul eram. - - & quinti

Hic quoque talis erit, qualis fortuna poeta.

Ceterum haud frustra id inculcat Curtius, sed ad laudem prudentiae simul, modestiaeque illius Reginae; quae mox quoque 3, 12, 25. dicit: *Et praeterite fortunae fastidium capio, & praesentis iugum pati possum.* Similis moderatio grauissimae itidem matronae apud Liu. 26, 49, 9. *quid enim huic fortunae non satis est?*

QVO PERSAE) De Persarum apparatu in funeribus vide Briffonium lib. 2. in fine. hoc enim malim quam Raderum, quando

Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae.

De loco Iustin. 19, 1, 10. Legati à Dario Persarum rege Carthaginem venerunt; afferentes caelicum, quo Pani humanas hostias immolare, & canina rescì prohibebantur; mortuorumque

rumque corpora cremare potius, quam terra obruere à rege iubebantur. de hoc inquam loco, quod Raderus ait traiectione fanari locum posse, mortuorumque corpora terra obruere, quam cremare; id iam olim Kirchmanno de funer. Rom. 1, 2. placuit. Tu autem vide an verosimilius eadem sententia restitui possit, detracto glossemate inepto (id enim esse puto tria postrema verba à rege iubebantur, adiecta ab imperito quodam, qui putabat aliquid deesse plenæ orationi; qualia certe quam multa in his scriptoribus perpetrata fuisse omnes sentiunt) ut legatur: *hostias immolare, & canina vesca prohibebantur, mortuorumque corpora cremare potius quam terra obruere.*

CRÉMARENTVR) Nam etiam Græcis in usu fuerat combustio. Kirchmannum adi 1, L.

3, 12, 15. **IVSTIS & SOLVITIS**) Bong. i. pro *iusis* habet *bustis*. Merula editio voci *solutis* alteram adglutinat *exsequiis*, cum iam tum, ut vereor, aliena vox *solutis*, in textum irrepserit, tamquam umbra vitiosæ *iusis*. Nisi fallor, Curtius scripsit: *Lamque iustis defunctorum corporibus, præmiis &c.* Si tamen quis nimium pro vulgari lectione nitatur, non magnopere repugnem, præsertim cum ita loqui videam Curtium infra 4, 12, 2.

PRÆMITTIT AD CAPTIVAS) Hoc illud est opus Alexandri *πρωτογεννητος*, omnibus aliis factis illius tanto longius anteponendum, quanto illustrior est omnibus victoriis victoria sui ipsius. Alias enim alios vicit inuictus semper Alexander: hic ipse, seipso fortior, seipsum vicit. Iubere mactæ virtute esse [ex Liū. 2, 12, 8.] si ista virtus pro nomine Christiano stetisset, & ut Gregorius ille Pontifex Opt. Max. (etsi hodie alii alia de hoc) [Vide Baronii Annales ad ann. Christi 604. qui operose hoc refutat] pro Traiano Opt. Max. Imperatore numen precatus dicitur, ut post tot sæcula pace donaretur, ita ego pro Alexandro vouerem, nisi impietatis crimen hac pietate vereretur admittere. Hoc enim ego solum & vnum & opere maximo vnice demior & adoro, solumque dignum arduor, ob quod Graii omnes omnesque gentes ora obuertant sua, & Orpheus cum Apolline Musique omnibus desudet. Tertium & vigesimum agebat annum, in flore & ardore virentis aui: formidabat neminem, ab omnibus formidatus, aut amatus. licebat illi quicquid libebat, in potestate habebat reginas Asiæ totius, & totius Orientis dominas, tanta oris venustate, omnes uti Nympharum omnium formas extinguerent, & his comparata Helena turpis, turpis ipsa Venus, ipso Paride iudice videri potuerint, ab his oculorum illecebris non modo oculos, & vim à corporibus abstinuit; sed nec verbum fieri patiebatur, cum ipse illas oculorum tormenta appellasset. [apud Plut. cap. 36.] Quid Iobi, Antonii, Hilariones, Macarii, totaque Ægypti deserta, silentia, & solitudines aliud fecissent? Seruauit castas, intactas, sanctas, vsque dum diem fungeretur. Virginem in partem tori adsciuit, legitimam uxorem maritus; alteram alteri Alexandro, Hephæstioni despondit. An apud Dariū tam religiose sancteque fuissent eductæ? Plutarchum in contemplatione huius virtutis & continentie Alexandri attonitum lege. Philippus pater Alexandri apud Lucianum in Dialog. Mortuor. vers. 13. hoc vnum ex omnibus filii factis commendat: *Vnum est quod solum laudo abs te gestum, quod à Darii uxore forma præstante abstinueris, & genitricis illius atque filiarum curam susceperis.* Regie enim *lame fecisti.* Et Diodor. 17, 38. cum Alexandri clementiam & pietatem in Sisyngambim (sic enim apud hunc scriptum) [ed. tamen Laur. Rhodmani Cherufci Sisygambim] matrem, uxorem, & liberos exposuisset, & lacrymas præ gaudio reginis expressas memorasset, addit hoc epiphonema: *Ego quidem ex omnibus rebus, quas maximas & pulcherrimas gessit Alexander, nullam hac magis æstimandam, & historie monumentis digniorem iudico.* *Expugnata enim vrbes, conflictiis, & alia que illi prospera euenerunt, fortuna potius*

potius quam virtuti eius imputanda videntur. Quod autem in tam potenti fortuna & licentia misericordiam miseris impartitus sit, solius prudentiæ eius munus fuit. Alexander igitur qui seculis non paucis ante nos vixit, iustissimam & meritißimam à posteritate commendationem consequatur. Hæc Diodorus. Quin ergo mirari desinimus mortem Alexandri à Sisygambe familiariter latam, quam ipsius Darii, cum Alexandro superesse recusavit, mortuo Dario vivere non dubitavit. A. Gellius 6, 8. *Victi hostis uxorem facie in elytra, vetuit in conspectum deduci, ut eam ne oculis quidem suis coningeret.* quæ ex Appione sunt. Est ibidem elegans comparatio Alexandri cum Scipione Africano, quem Valerius Antias negavit (ex Nævio) fuisse castum, & contraria aliis de eodem scripsit. Sed Lector adest Agellii caput elegans, totum in hæc consumptum. Raderus. Cuius verba, quamquam prolixiora essent, quia inerant quædam elegantissime dicta, adscribere non dubitavi. Ut & hoc Erasmi ex panegyri ad Philippum: *Si (gloria) nihil aliud est, quam approbatio recte factorum cum admiratione, dispeream, si non Alexandri Magni in Darii regis uxorem & filias, integritas comitasque vel omnibus illius victoriis plausibilior est.* Adde Sabellicum exemplorum 4, 10. Nec omittendum tamen, hæc narrationem, quippe Prolemao & Aristobulo prætermittam, fama tamen retentam, in dubium vocasse limatissimi Iudicii scriptorem Arianum 2, 3, 5.

HEPHÆSTIONE) Quæ ad hunc pertinent, in Indice nostro ordine suo digesta reperies.

3, 12, 16. LIBERTATIS) Si nihil aliud esset in Curtio, quo prudentiæ politicae doctrina censeretur, vel hoc unum sufficeret, quo certe nihil aut moneri utilius, aut proponi suavius, aut concipi elegantius potest. atque utinam ii, qui eo loco sunt, ut hæc ad se pertinere putare possint, serio hic aduertant animum, ut imitentur sapientissimum hominem, qui neque ut plerique, vitiorum similitudine, aut affectibus principis adrepens (quorum omnium foedus semper fuit, erit, exitus) summum amicitiae gradum tenuit; neque, ut Callisthenes, importune liber, sibi periculum creavit, aliis non profuit: sed ita libertatem monendi temperavit obsequio, & quod rerum omnium primum est, in tempore adhibuit, ut primas obtinuisse videatur inter rarissima exempla eorum, qui ex regia amicitia non speciem tantum, sed vim usque tenere, & ad extremum potentia gratiaque peruenire: quod ne Mæcenati quidem contigit. Nisi forte hunc Hephæstionem matura mors verenti subtraxit fortunæ. Quicquid id est, certe laudatissimus iste modus, & integerrimus, gratia potentium utendi. Quantum dissimilis ille Thalassii apud Marcellinum 14, 4. qui considerans imitationem eius (Galli Cæsaris) ad multorum augeri discrimina, non maturitate vel consiliis mitigabat, ut aliquos celsæ potestatis iras Principum molliuerunt: sed aduersando, iurgandoque cum parum congrueret, ad rabiem subtrabat: (sic distingo) Augustum actus eius, exaggerando creberrimo, docens, idque, incertum qua mente, ne lateret affectans. Sed quid sequitur? Quibus max Cæsar acris esseratus, velut contumaciæ quoddam vexillum altius erigens, sine respectu salutis alienæ vel suæ, ad horrenda supplicia instar rapidi fluminis irrevocabili impetu ferebatur. At quanto melius erat obsequio grassari, ut Horatia na phrasi utar, imitarique Annum Bassum Tacit. H. 3, 50, 4. qui proconsulem suum specie obsequii regebat? Aut Lepidum qui sub Tiberio pleraque ab sacris adulationibus aliorum in melius deflexit: neque tamen temperamenti egebat, cum æquabili auctoritate & gratia apud Tiberium viguerit. Tacit. 4, 20, 3. De se quoque non dissimile quid dicere videtur Val. Maxim. 4, 7. f. Talis fuit & Aristonicus Prolemaei Regis Eunuchus, de quo Polyb. apud Vales. pag. 115.

CORPORIS HABITUS) Idem alii tradunt, ut Arrianus 2, 3, 5. & certe infra 6, 5, 29. habitus eius haudquaquam rerum fame par traditur. ut mirer quid in mentem

mentem fuerit Solino cap. 14. scribenti fuisse forma supra hominem augustiore. nisi forte conciliemus, non defuisse Alexandro formæ dignitatem: Hephæstionem tamen aliquanto præstitisse. Sed & reliquis Alexandri amicis idem Iustinus 13, 1, 11. tribuit. Eius virtutis erant ac venerationis, ut singulos reges putares (diceres huc allusum) quippe ea forma pulchritudo, & proceritas corporis, & virium ac sapientiæ magnitudo in omnibus fuit, ut qui eos ignorares, non ex una gente, sed ex toto terrarum orbe electos esse indicares. Vide plura infra 6, 5, 29.

3, 12, 17. *VENERATÆ*) Dio Chrysostomus Orat. 64. de Fortuna, non inficte: *Δαρείος ἢ ἡ μήτηρ καὶ Ἀλιζανδρὸς προσκυνοῦντο, καὶ τὸ ἀπυρότερον, Ἡφαιστίωνας*: Darij mater Alexandrum adoravit, & quod fœdus, Hephæstionem. Loccenius.

EX SPADONIBUS) Cum enim Reginas apparatus pristinae fortunæ fore spondisset, reliquit iis spadones, qui inseruirent, quorum & supra num. 5. hoc capite mentio, & infra 4, 10, 35. *Espadonibus qui circa reginam erant, ubi vide. quæ verba adscribo ad firmandam emendationem Arriani 2, 3, 5. καὶ πρὸς αὐτῶν ὡρτῶν, ἢ Ἀλιζανδρὸς δέξεται*: quidam eorum qui circa eam erant, Alexandriam monstrans: legendum est enim, *πρὸς αὐτῶν ὡρτῶν*, ut referatur ea vocula ad præcedentia *τῶν ὑπὸ τῆς 7ῆς Δαρείος*. quod tamen ex solo Arriano facile quis conjiciat, considerato expresse eum dicere, cum solo Hephæstione intrasse regem; ne quis Patricio Senensi de Regno 8, 12. credat, præisse regem (ut moris est, puto in Italia) nonnullos ex familiaribus, inter quos erat Hephæstion. sed licet his politicis ad suum sensum caprumque detorquere historias, scriptores earum antiqui velint, nolint. Idem eximiam Alexandri vocem misere enervavit, referens dixisse, sibi iucundissimum esse, quod amici sui pro Regibus salutarerentur.

3, 12, 18. *HAC CONTINENTIA*) Quam vnice necessariam esse iis, qui aliquid præclarum in vita siue domi, siue militiæ efficere volunt, ostendit aliquot exemplis P. Vistorius 7, 8. quamquam ibi de voluptatibus tantum sermo sit; Curtio hic præcipuus de superbia & ira. Vide & Gruter. ad Tacit. discursu 5.

3, 12, 19. *VICISSET PROPECTO*) Abolui particulam *si* ab indocto quopiam inculcatam fulciendo, ut putabat, sensui, quæ postea Acidalium & Raderum frustra torfit. Ast ego cum olim sic vidissem legendum, adeoque ante hoc noventium, Sôcero nunc meo correctionem eam probassem; confirmor omnino ut ita edi iubeam, postquam citato paulo ante discursu Gruterum Virum suo iure doctissimum, hunc locum ita recitare comperio. Notavi dudum ad Florum 2, 14, 4. & alibi, infesta fuisse scriptoribus hæc ab ineptorum lectorum contagione inolita carcinomata: iisque locis nonnulla eiusmodi ex variis auctoribus eradicaui, quibus nunc adjicio sequentia. nec enim in huius generis scriptiunculis id inusitatum est, & ad confirmandam emendationem Curtii vitio momentum habet. In Liu. 23, 14, 2. ad *ultimum prope desperare Reip. auxilium, quem honesta viribus cedunt, descendit equo. expungo postremam vocem, quia de equo ascenso præcesserat, ineptissime, summoque optima locutionis incommodo adglutinatum. Hæc ipsa particula *si*, gemino plane vitio inserta est Sallustio Jug. 14, 20. *Vinam emari fortunæ meæ honestus exitus esset: ne videre contemptus viderer, si defessus malis iniuria concessissem*, tolle illud *si*, & habebis quod Sallustius scripsit. Non omitto locum Plinii 14, 5. in quo similis verborum constructio plenissimam emendationi meæ fidem, si adhuc opus sit, faciet. quod *Androcydes* (forte leg. *Andocides*, quod nomen vni ex decem Athen. oratoribus) sapientia clarus ad Alexandrum Magnum scripsit, inemperantiam eius cohibens: *Vinum potaturus res, memento te bibere sanguinem terræ: sicut cicutâ homini venenum est, sic cicutâ vinum.* Qui-*

Quibus præceptis (hæc aduerte) si ille obtemperauisset, profecto amicos in temulentia non interemisset. Certe illud profecto omnino respuit particulam *si*. Addamne in editione Aldina hoc *si* tamquam fatale corrumpeo huic loco tertium etiam intrusum esse, supra; *si hac continentia animi, si ad vltimum vita &c.* Eandem particulam expungemus itidem infra 6, 3, 9.

3, 12, 20. *PRVDENTER*) Acidalius malit *prudenter*, haud dubie si ita fuisset, alterum repositurus.

3, 12, 21. *ITA SE GESSIT*) Plenissimum testimonium ei reddidit, nec minus reliqui historiae huius scriptores, & præter hos Marcellin. 24, 16. Stobæus ferm. 5. qui est de Temperantia. Athenæus, 13, 8. Agell. 6, 8.

ANTE EPM) Nec tamen sua laude priuandus Cyrus, qui Pantheam pulcherrimam mulierem, marito seruauit. vide suauissimum Xenoph. *anab.* lib. 5. Item alii, de quibus in Orat. de Coniugio Melanchth. Tomo IV. Orat. pag. 483. Ceterum simile aliud exemplum de Alexandro legitur apud vnum, quod sciam, Frontinum 2, 11, 6. Ea autem imitati postea sunt plures, ex quibus insignis maxime Scipio memoratur Polybio 10, 18. & ex eo Lini 26, 49. & 50. dein Marcellino 24, 16. Auctori de Viris Illustr. c. 49. Floro 2, 6, 40. Val. Max. 4, 3, 1. Frontino 2, 11, 5. Agell. 6, 8. Plutarcho Apophth. Rom. c. 7. Silio 15, 268. Quamquam non desint, qui contra tot testes continentiam Scipionis in dubium vocent. vide Camerar. subcisiu. 1, 48. Alexandrum & Scipionem imitatus est Iulianus, auctore Marcellino 24, 16. Similia de Belisario referunt Procop. princ. lib. 3. & de Francisco Sforza, nec non Luchino Vivaldo Fulgos. 4, 3. de Mahamete Marochense Thuanus lib. VII.

VIRGINES ENIM REGIAS) Vulgo *virgines & reginas*. Primus Rutgerius emendandum vidit *regias*, eoque coniunctione expulsa scripsit; *virgines regias*, optime. vulgatum tamen Loccenius tenuit & explicat *reginas* Darii matrem & coniugem. Omnino Rutgerii correctio proba est. tantum hoc adieci, vt & in *enim* mutarem. Ita forte scriptum fuit; *virgines e. regias* ex quo imperitus aliquis & fecit, inde alius, vt cohaereret oratio, alterum etiam vocabulum *regias*, inserto non corruptit. Ceterum sensus præcedentium ita legi postulat. exponitur enim quomodo omnes Reges continentia vicerit Alexander. Itaque nullæ hic matris Darii partes sunt, vt eius causa vox *reginas* seruari debeat: si enim id voluisset auctor, non separatim coniugem Darii nominasset, postquam exposuit de filiabus. deinde *excellenti forma*, quod ad matrem Darii vix referas, quam *anum* supra vocauit; & *quam si eodem parente genita forent*, omnia pro hac sententia faciunt. Quibus rationibus addo & Bongarsii auctoritatem, qui in suo codice sic notauerat, vt excerpta Schoppiana fidem faciunt; malim *Virgines Regias*, aut *Regis filias*, aut *Darij filias*, forte propter illius Darij, quod statim sequitur; *Coniugem eiusdem*, quod *eiusdem* certe desiderat quo referatur. Sed accidit sapissime, nec desunt exempla, vt scriptorum mentem præcurrat manus, & dum se quod in animo habuerant, posuisse credunt, subjiciant reliqua quæ ab iis quæ mente conceperant potius, quam quæ chartæ illeuerunt, pendunt. Similimum huic mendum est in Ambrosii verbis de S. Agnete apud Baron. Annal. Eccles. CCCXXIV, 107. *Erat enim ipsa Constantia Regina virgo prudentissima, sed ita obijisse vulneribus, quæ sic etiam transtulit Leucht von den Heiligen* ad XX. Ian. quum esset scribendum: *Regia virgo & vlcibus*.

3, 12, 24. *ÆQVITATE*) Darius Macedonas crudeliter vel mactauit, vel mutilauit, supra 3, 8, 15. & hoc ante prælium Alexander totum ipsius gynæceum sacrosanctum seruauit. Darius percussorem mille talentis in Alexandrum immittere conabatur, cum æger Tarsi decumberet, supra 3, 5, 15. hoc nunquam fecit Alexander, qui

qui aperta semper virtute & Marte grassabatur ad gloriam. præterea vt ex epistola Alexandri ad Darium infra 4, 1, 12. discas, parens Alexandri Persarum impulsu, vt ipsi gloriabantur, interfectus est: Græci sollicitati vt Alexandro bellum inferrent, socios ab Alexandro abalienarent. æquior ergo Alexander Dario. Inulit Dario bellum Alexander: sed maiores etiam suos & vniuersam Græciam à priore Dario & Xerxe populatam vltum iuit. Repelli ergo à se bellum, non inferri dixit. Raderus.

3, 12, 26. *DARI FILIUM*) Ochum sexennem, vt auctores tradunt, solus Galterus septennem facit:

Septennem puerum in natum sibi misit adoptat.

Diodor. 17, 38. signate sexennem affirmat. Raderus. supra etiam noster 3, 11, 24. *filium nondum sextum ætatis annum egressum.*

3, 12, 27. *TRIBVS ARIS*) Errare videntur, qui negant Macedonas trophæa posuisse. dubito quidem eos Pausaniæ auctoritate niti, qui libro 9. exserte id scribit, etiam addito hunc Alexandrum neque de Dario, neque de Indicis victoriis trophæum vllum erigendum curasse. sed quid si & hunc erroris arguam? id certe malim quam Arrianum 1, 5, 30. quam Plutarchum in vita cap. 26. qui etiam ipsam inscriptionem, & quidem totidem vterque verbis referunt, in parua tantum circumstantia variantes. Idque sequutos fuisse alios ex Macedonibus reges exemplo est Antiochus, qui trophæum erexit, vbi Indatem Parthorum ducem profligauerat, vt apud Ioseph. 13, 16. auctor est Nicolaus Damascenus. Quin & ex Himerio non leue argumentum capio, ipsum etiam Alexandrum erexisse trophæa. sic enim ille in excerptis apud Photium Cod. CCXLIII. *Cur ergo non tollo trophæa? (Alexandri nimirum, & Demosthenes ibi loqui fingitur) cur columnas non euerto? cur inscriptiones non expungo?* Et certe hæc ipsæ aræ quid aliud sunt, quam superbissima trophæa? vt ita ratio quoque Pausaniæ subuertatur, ob quam Macedonibus erecta trophæa neget, ne videlicet perpetua hæc victoriæ exprobratione, hostibus locum secum in gratiam redeundi præciterent: certe enim aræ illæ diutius perstiterunt, quam vlla alterius generis trophæa. Nam & Ciceronis ætate fuerunt post annos fere trecentos. ipse meminit epist. fam. 15, 4. *castra in radicibus Aman habuimus, apud Aras Alexandri.* Quid autem, quod vrbes adeo condidit in victoriarum suarum monumenta? non ea sunt quibusuis trophæis durabiliora & superbiora documenta? vide infra ad 9, 3, 23. Nam & hac victoria positus, de nomine suo condidit urbem, cuius meminit Plin. 5, 27. & Stephanus in *Αλεξάνδρεια*. quam Herodian. 3, 12. adhuc suo æuo testatur extitisse. Item Alexandria Mygdoniæ similem originis occasionem habuisse videtur, condita in Arbelitide, vbi Darium Alexander debellauit, vt colligo ex Plinio 6, 13.

MINERVÆ QVE) Vide supra 3, 7, 3. & Indicem qui hæc talia plenius dabit, volente DEO.

DAMASCVM) Hæc Regalis quondam ciuitas fuit, & in omnia Syriæ tenuit principatum. quam Iulianus Imp. in epist. veram Iouis urbem, & Orientis totius oculum vocat. Iidorus à Damasco dispensatore nuncupatam refert, quem Abraham futurum sibi heredem dixerat, antequam Isaac illi promissus esset. Nobilissimam hanc Syriæ urbem Tamerlanes Scytharum præpotens rex diripuit atque incendit. Popma. Damascus caput Syriæ siue Coelesyriæ, nam in vtraque ponitur, & oraculum Orientis, vt Iulianus appellat, nobilissima ciuitas fuit, vt his verbis laudat in Coelesyria Strabo lib. 16. *Est & Damascus vrbs insignis, & fere nobilissima omnium, quæ in ea regione, Persia vicina.* Stephanus autem: *Damascus Syriæ vrbs in continente mediterranea, supra Phonicem ad Bardinon flumini, dicta quod ex gigantibus vnus Ascus nomine Lycargo auctore vinclum Bacchum in flumini sparserit.* Alii à Damasco Mercurii dicuntur